

РЕШЕНИЕ

№ 1430

гр. София, 14.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-Б СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Теменужка Симеонова

Членове: Хрипсима К. Мъгърдичян
Десислава Ал. Алексиева

при участието на секретаря Михаела Огн. Митова
като разгледа докладваното от Хрипсима К. Мъгърдичян Въззивно гражданско дело № 20211100512027 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С решение от 01.04.2021 год., постановено по гр.дело №59795/2020 год. по описа на СРС, ГО, 125 с-в, са отхвърлени предявените от „Е.Д.И.“ ООД срещу И.С. Н. иски с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД за сумата от 233.08 лв. и с правно основание чл. 73 ЗННД за сумата от 2 123 лв. /поради плащане на посочената сума в хода на процеса/ и ответникът е осъден да заплати на ищеца на основание чл. 78, ал. 1 ГПК направените разноски по делото в размер на 539.25 лв., а ищецът е осъден да заплати на ответника на основание чл. 78, ал. 3 ГПК направените разноски по делото в размер на 29.68 лв.

Срещу решението в частта му, в която е отхвърлен предявения иск по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от ищеца „Е.Д.И.“ ООД. Жалбоподателят поддържа, че неправилно СРС отказал да приложи задължителното за съдилищата Решение от 10.04.2019 год. по дело С-214/2018 на Съда на Европейския съюз. Липсвали изводи за това кое е приложимото материално право. Разпоредбите на чл. 26 и 96 ЗДДС и чл. 13, 73 и 78 от Директива 2006/112 били неприложими в частност. В ЗДДС, ЗННД и Тарифата не било уредено, че регламентирани в тарифата такси представляват данъчна основа, т.е., че данък добавена стойност се дължи отделно от сумата, посочена в тарифата. Следвало да се има предвид и нормата на чл. 67, ал. 2 ЗДДС, т.е. ДДС бил включен в таксата. Без значение било дали нотариусът бил регистриран по ЗДДС или не. Ответникът, в качеството си на нотариус, не бил публичноправен субект, а частноправен субект, на който държавата била възложила

извършването на определени функции – чл. 2, ал. 1 ЗННД. Няма никаква разлика между данъчно-правния режим на частните съдебни изпълнители, нотариусите и адвокатите. Неправилно първоинстанционният съд бил приел, че нотариусът бил платец на данъка за сметка на друго данъчно-задължено лице. По делото липсвали доказателства, че страните били договаряли, че ДДС ще се дължи отделно от сумите, посочени в тарифата, поради което и ответникът няма право да получи от клиент на нотариална услуга ДДС над сумите, посочени в тарифата. А нормите на чл. 73 и 78 от Директивата следвало да се транспонират в националното законодателство. В Решението на СЕС било прието, че такава национална уредба е допустима и е прието, че ако няма разпоредба, която да предвижда, че нотариални такси/такси на ЧСИ са посочени в тарифите със своята основа, то следвало да важи общото правило, че ДДС е включен в сумата. В тарифата за нотариалните такси не съществувала разпоредба, аналогична на § 2а от ДР на Наредба № 1 от 09.07.2004 год. за минималните размери на адвокатските възнаграждения. Следователно не съществувало правно основание, на което да се приеме, че сумите, посочени като дължими такси в тарифата са данъчна основа по смисъла на чл. 26 ЗДДС, напротив съдът бил длъжен да приеме, че след като не е договорено друго и липсва нормативна основа, която да дерогира общото правило на чл. 67 ЗДДС, то в сумите, посочени в тарифата, е включен и дължимия косвен данък. Ето защо моли решението на СРС да бъде отменено в обжалваната му част, а искът – уважен. Претендира и присъждането на направените разноски по делото.

Ответникът по жалбата И.С. Н. счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено в обжалваната му част.

С определение по посоченото дело от 07.06.2021 год., постановено по реда на чл. 248 ГПК, е оставена без уважение молбата на ответника И.С. Н. за изменение на първоинстанционното решение в частта му за разноските.

Срещу така постановения съдебен акт е подадена в определения от СРС срок частна жалба от ответника И.С. Н., който поддържа, че неправилно е приложена нормата на чл. 78, ал. 2 ГПК. Разноските се възлагали на ищеца в зависимост от процесуалното поведение на ответника, като законът не бил въздигнал като предпоставка за това вида на предявения иск, т.е. дали той е такъв за обезщетение за непозволено увреждане. Условието за приложението на чл. 78, ал. 2 ГПК били две, а именно: 1/ ответникът с поведението си да не е дал повод за завеждане на делото и 2/ да признае иска. В случая ответникът бил признал иска още с писмения отговор и заплатил претендираната сума. Не бил дал повод за спора, тъй като средствата за таксите му били дадени доброволно от ищеца и били внесени по съответните сметки. Ответникът нямал съзнанието, че уврежда ищеца и последният трябвало, след като бил узнал, че е надплатил таксите, първо да ги потърси от ответника и ако същият бил оспорил това обстоятелство, то в този случай щял да е дал повод с поведението си за завеждане на делото. Поради липсата на покана ответникът не бил узнал за претенцията на ищеца. Ето защо разноските по делото трябвало да останат в тежест на ищеца. Във връзка с отхвърления иск за сумата от 233.80 лв., претендираните разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 300 лв. не били възложени изцяло в тежест на ищеца – на

ответника били присъдени само 29.68 лв. В случая било приложимо правилото на чл. 78, ал. 3 ГПК и след като искът по чл. 55, ал. 1 ЗЗД бил отхвърлен изцяло, то поисканите разноси в размер на 300 лв. следвало да бъдат присъдени в тежест на ищеца.

Ответникът по частната жалба „Е.Д.И.“ ООД счита, че определението на СРС следва да бъде потвърдено. Сочи, че правилно първоинстанционният съд бил приел, че ответникът е станал повод за завеждане на делото предвид характера на предявения иск – за обезщетение за непозволено увреждане. Ответникът не можел да освободи от отговорност за разноси като признае всеки иск, предявен срещу него, който извод следвал от нормата на чл. 78, ал. 2 ГПК. Не било необходимо изпращането на покана. Правилно били присъдени разноси по компенсация на ответника, който бил доказал заплащането на адвокатски хонорар от 300 лв. за цялото дело – нямало данни, че този хонорар е за иска за сумата от 233.08 лв.

По отношение на въззивната жалба:

Софийски градски съд, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на насрещната страна, намира за установено следното:

Предявен е за разглеждане иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав приема, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо в обжалваната му част. Не е допуснато и нарушение на императивни правни норми.

Решението е и правилно, като на основание чл. 272 ГПК въззивният състав препраща към мотивите, изложени от СРС. Независимо от това и във връзка с доводите във въззивната жалба е необходимо да се посочи следното:

Фактическият състав на чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД изисква предаване, съответно получаване, на нещо при начална липса на основание, т.е., когато още при самото получаване липсва основание за преминаване на блага от имуществото на едно лице в имуществото на друго /виж т. 1 от Постановление № 1 от 28.V.1979 г. по гр. д. № 1/79 г., Пленум на ВС/. Освен това основанието трябва да липсва не само при получаване на имуществената ценност, но и при предявяване на претенцията за реституция на даденото.

Съгласно правилото на чл. 154, ал. 1 ГПК, в тежест на ищеца е било да установи при условията на пълно и главно доказване плащането на процесната сума, а ответникът – наличието на основание за получаването или задържането ѝ.

Безспорно е във въззивното производство, че във връзка с изповядването на нотариален акт за прехвърляне на право на строеж вместо изпълнение на задължение №45, т.VIII, рег. №13410, нот.дело №1285/2020 год., ответникът, в качеството си на нотариус – регистриран по ДДС, е издал на ищеца на 11.11.2020 год. сметка/фактура по чл. 89 ЗННД за сума в общ размер на 1 398.50 лв., от която 1 165.42 лв. – такси по т. 8 и т. 6 от Тарифата и 233.08 лв. –

данък добавена стойност, която сума му била заплатена от ищеца.

Спорният между страните въпрос по същество във въззивното производство е свързан с това дали данък добавена стойност е включен в размера на нотариалните такси по Тарифата за нотариалните такси към ЗННД или се начислява върху този размер, като ищецът /жалбоподателят/ се позовава на нормата на чл. 67, ал. 2 ЗДДС, според която, когато при договаряне на доставката не е изрично посочено, че данъкът се дължи отделно, приема се, че той е включен в договорената цена.

Дефиниция на понятието „нотариална такса“ се съдържа в § 1 от ДР на Закона за нотариусите и нотариалната дейност /ЗННД/, като по смисъла на този закон това е възнаграждението, което се заплаща на нотариуса за извършената услуга. Нотариални такси се събират за извършване на нотариални действия и за извършване от нотариус на други действия и се внасят в приход на нотариуса, в чийто служебен архив е отбелязано извършването на съответното действие, като техните размери де определят по тарифа, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на правосъдието след съгласуване с Нотариалната камара – чл. 85, ал. 1 и 3 и чл. 86 ЗННД – Тарифа за нотариалните такси към ЗННД. Нотариални такси дължи лицето, чието искане е разгледано от нотариус, при извършване на поисканото действие – чл. 87 и 88 ЗННД. За събирането на нотариалните такси се изготвя сметка, подписана от нотариуса, която се връчва на задълженото лице, като в същата се посочват разпоредбите, въз основа на които се дължат таксите, удостовереният материален интерес или изразходваното време при пропорционална такса, сумите на дължимите такси и допълнителни разноски, размерът на получената предплата и последиците при неплащане – чл. 89.

Пропорционалните нотариални такси се събират според удостоверявания материален интерес или изразходваното време и имат определен минимален интерес /чл. 91 ЗННД/, като при прехвърляне на собственост върху вещи удостоверяваният материален интерес е пазарната цена на вещта /чл. 96, ал. 1, т. 1 от закона/. За изготвяне на проект за нотариален акт се събира таксата, предвидена за удостоверяване – чл. 94, ал. 2 ЗННД.

Според разпоредбата на чл. 13 от Наредба №32 от 29.01.1997 год. за служебните архиви на нотариусите и нотариалните кантори, счетоводните документи на нотариуса се съставят съгласно Закона за счетоводството /ал. 1/, като сметките по чл. 89 ЗННД се изготвят по образец съгласно приложение № 4 /ал. 2/, в който образец съдържа графа „ДДС 20 %“ и вписване на данни за идентификатор на нотариуса по ДДС.

Данъчно задължено лице е всяко лице, което извършва независима икономическа дейност, без значение от целите и резултатите от нея, каквато дейност е упражняването на свободна професия, включително на нотариус – чл. 3, ал. 1 и 2 ЗДДС /Доп., ДВ, бр. 108 от 2007 год./ – виж и Решение № 1 от 28.02.2008 год. на Конституционния съд по к.дело № 10/2007 год. Следователно нотариусите подлежат на задължителна регистрация по ЗДДС при условията на чл. 96 от закона и са длъжни да начисляват данък върху извършените от тях облагаеми доставки – виж дефиницията на понятието „облагаема доставка“ в чл. 12, ал.

1 ЗДДС.

Според чл. 26, ал. 1 и 2 ЗДДС, данъчна основа по смисъла на закона е стойността, върху която се начислява данъкът /ако доставката е облагаема/, като данъчната основа се определя на базата на всичко, което включва възнаграждението, получено от или дължимо на доставчика във връзка с доставката, от получателя или от друго лице, определено в левове и стотинки, без данъка по този закон. Съгласно чл. 82, ал. 1 и чл. 86, ал. 1 ЗДДС, данъкът е изискуем от регистрирано по този закон лице – доставчик по облагаема доставка, с изключение на случаите по ал. 4 и 5 /хипотези на изискуемост на данъка от получателя/, което е длъжно да го начисли, като: 1/ издаде данъчен документ, в който посочи данъка на отделен ред; 2/ включи размера на данъка при определяне на резултата за съответния данъчен период в справка-декларация по чл. 125 за този данъчен период и 3/ посочи документа по т. 1 в дневника за продажбите за съответния данъчен период.

В контекста на изложеното настоящият съдебен състав приема, че нотариалните такси, които се явяват цена на услугата, предоставена от нотариуса в качеството му на данъчно задължено лице, подлежат на облагане с данък добавена стойност. Доколкото задължението за заплащане на нотариални такси възниква по силата на закона – чл. 87 ЗННД, то не е налице договаряне на доставката по смисъла на чл. 67, ал. 2 ЗДДС, тъй като дейността и полагащото се възнаграждение на нотариуса са императивно регламентирани и нотариусът няма право да ги определя чрез договарянето им с лицето, чието искане разглежда. Поради това и в случая разпоредбата на чл. 67, ал. 2 ЗДДС е неприложима.

Различен извод не следва и от приетото в Решение от 10.04.2019 год. по дело С-214 от 2018 год. на СЕС, според което разпоредбите на Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 год. относно общата система на данъка върху добавената стойност, изменена с Директива 2013/43/ЕС на Съвета от 22 юли 2013 год., както и принципите на неутралност на данъка върху добавената стойност и на пропорционалност трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат административна практика на компетентните национални органи като обсъжданата в главното производство, съгласно която данък добавена стойност за предоставените от съдебния изпълнител услуги в рамките на производства по принудително изпълнение се смята за включен в събраните от съдебния изпълнител такси, доколкото същото разглежда норми от полското, а не на българското данъчно законодателство. А и видно е от мотивите на решението, че посочените в него относими разпоредби на полското право не са идентични с българската правна уредба.

Следователно ищецът не се легитимира като кредитор на претендираното вземане по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, поради което и релевираната претенция се явява неоснователна и подлежи на отхвърляне, както законосъобразно е приел и първоинстанционният съд.

Ето защо въззивната жалба следва да бъде оставена без уважение, а решението на СРС – потвърдено в обжалваната му част, като правилно.

При този изход на спора жалбоподателят няма право на разноски.

По отношение на частната жалба:

Частната жалба е подадена от надлежна страна, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт и в определения от СРС срок /виж чл. 62, ал. 3 ГПК/, поради което се явява процесуално допустима.

Разгледана по същество, частната жалба е **НЕОСНОВАТЕЛНА**.

С първоинстанционното решение в тежест на ответника са били възложени съразмерно разноски на основание чл. 78, ал. 1 ГПК с оглед отхвърлянето на иска по чл. 73 ЗННД вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД поради осъществено в хода на процеса плащане, а в тежест на ищеца са били възложени съразмерно разноски на основание чл. 78, ал. 3 ГПК с оглед отхвърлянето на иска по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

Своевременно /в срока за обжалване на решението/ ответникът е подал молба, съдържаща искане по чл. 248, ал. 1 ГПК, което е било оставено без уважение с обжалваното определение, като СРС е приел на първо място, че искът за сумата от 2 123 лв. е отхвърлен поради плащане в хода на процеса и доколкото същият е за обезщетение за непозволено увреждане, то ответникът изпада в забавя и без покана и разпоредбата на чл. 78, ал. 2 ГПК е неприложима, а на второ място – че ответникът е направил разноски в общ размер на 300 лв. /по двата предявени иска/, поради което и предвид неоснователността на иска за сумата от 233.08 лв., има право на съразмерната част от тези разноски.

Определението е правилно.

По общото правило на чл. 78 ГПК присъждането на разноски на страните се основава на вината на противната страна, която с поведението си е предизвикала предявяване на иска или защитни действия срещу неоснователно предявен срещу нея иск. Т.е., логиката на закона е, че разноски винаги се дължат, когато неправомерно е засегната чужда правна сфера. В този смисъл задължението за заплащане на разноски е задължение за заплащане на понесените от съответната страна вреди.

Според чл. 78, ал. 1 ГПК, заплатените от ищеца такси и разноски за възнаграждение за един адвокат се заплащат от ответника съразмерно с уважената част от иска. Ответникът не дължи разноски само ако с поведението си не е дал повод за завеждане на делото и признае иска – чл. 78, ал. 2 ГПК, т.е. възлагането на разноските в тежест на ищеца е предпоставено от кумулативното наличие на установените в посочената разпоредба изисквания; преценката в тази насока е винаги конкретна с оглед фактите по делото, като за възлагането на разноските в тежест на ищеца е без значение неговото поведение, а това на ответника /виж например Решение № 185 от 29.05.2014 г. на ВКС по гр. д. № 5196/2013 г., IV г. о., ГК, Определение № 197 от 18.03.2014 г. на ВКС по ч. т. д. № 617/2014 г., II т. о., ТК, Определение № 767 от 5.09.2012 г. на ВКС по ч. т. д. № 251/2012 г., II т. о., ТК и Определение № 60228 от 4.06.2021 г. на ВКС по ч. гр. д. № 1916/2021 г., III г. о., ГК/.

Съгласно приетото в ППВС № 2/1981 год. и Тълкувателно решение № 5/2005 год. на ВКС, ОСГТК, вземането за непозволено увреждане е изискуемо от деня на извършването му, когато деецът е известен още тогава, а когато е неизвестен – от деня на неговото

откриване /виж чл. 114, ал. 3 ЗЗД/. От този момент длъжникът изпада и в забава – чл. 84, ал. 3 ЗЗД. В разглеждания случай към датата на предявяване на иска вземането на ищеца по чл. 73 ЗННД вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД е било изискуемо и ответникът е дължал обезщетение за имуществени вреди, без да е нужна покана от кредитора.

Ищецът, който има право на иск, не може да бъде задължен да защити правата си по друг ред. Ето защо дължимостта на разноските при предявен иск за вземане за обезщетение за непозволено увреждане, което е изискуемо /и лихвоносно/, не може да бъде поставено в зависимост от това дали преди това на длъжника е била връчена покана за доброволно изпълнение. Кредиторът не е длъжен да упражни преди завеждане на иска това свое право, за да иска присъждане на разноските. От значение е извънпроцесуалното поведение на длъжника, който в частност не е заплатил обезщетението за имуществени вреди, чиято изискуемост е настъпила, изпаднал е в забава и е станал причина кредиторът да заведе делото.

Следователно признанието на иска и заплащането на претендираната сума не е достатъчно, за да освободи ответника от отговорността за разноски, защото липсва първата предпоставка по чл. 78, ал. 2 ГПК.

На следващо място СГС констатира, че по делото е представен договор за правна защита и съдействие от 17.03.2021 год., от който е видно, че е бил уговорен адвокатски хонорар в размер на 300 лв., който е бил заплатен изцяло и в брой от ответника. Според ясните клаузи на договора, адвокатското възнаграждение е било уговорено общо за защита във връзка с двете предявени претенции, а не за всяка една от тях поотделно – виж чл. 2, ал. 5 от Наредба № 1 от 09.07.2004 год. за минималните размери на адвокатските възнаграждения. При това положение компенсацията на разноските по правилото за съразмерност, установено в чл. 78, ал. 3 ГПК, следва да се осъществи въз основа на общо направения разход за възнаграждение за един адвокат, поради което и с оглед изхода от спора, ответникът има право на разноски в размер на 29.68 лв.

В този смисъл законосъобразно СРС е приел за основателно искането на ищеца за присъждане на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на съразмерната част от направените от него разноски с оглед изхода от спора по иска по чл. 73 ЗННД вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД, както и че са налице основанията за ангажиране на отговорността на ищеца за разноски на основание чл. 78, ал. 3 ГПК до размер на 29.68 лв., респ. счел е, че не са налице основания за изменение на постановеното решение в частта му за разноските.

Ето защо развитите от частния жалбоподател оплаквания са неоснователни, а частната жалба следва да бъде оставена без уважение.

На основание чл. 280, ал. 3 ГПК вр. с чл. 248, ал. 3 ГПК настоящето решение, включително и в частта му с характер на определение, не подлежи на касационно обжалване.

Предвид изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решението от 01.04.2021 год., постановено по гр.дело №59795/2020 год. по описа на СРС, ГО, 125 с-в, в обжалваната му част.

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ частната жалба на И.С. Н. срещу определението от 07.06.2021 год., постановено по гр.дело №59795/2020 год. по описа на СРС, ГО, 125 с-в, с което е оставено без уважение искането на частния жалбоподател по чл. 248, ал. 1 ГПК.

Решението, включително и в частта му с характер на определение, не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____